

เทคนิคการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญในงานออกแบบ CONNOISSEURSHIP TECHNIQUE IN DESIGN

กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค
Kittipong Keativipak

Faculty of Fine and Applied Arts, Thammasat University
corresponding author e-mail: Keativipak@yahoo.com

บทคัดย่อ

เทคนิคการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) เป็นเทคนิคที่เป็นรูปแบบการได้องค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์และองค์ความรู้นั้น ๆ มาให้ข้อมูลเชิงลึกและทรรศนะเป็นการวิพากษ์ วิจารณ์ผลงานหรือแนวทางการออกแบบ ผู้วิจัยและนักออกแบบสามารถเรียนรู้ เข้าใจ กระบวนการและวิธีการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สามารถนำมาสมทบและเป็นข้อมูลชั้นยอด ใช้ในการปรับหรือพัฒนาแนวคิดหรือประเมินผลงานให้สมบูรณ์มีเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ วิจัย ออกแบบ

Abstract

Connoisseurship technique is technique model to knowledge from experts or specialized knowledge expert to provide insights, perspectives, criticize, and design guidelines or ideas. Researchers and Designers can learn to understand the process and how to operate properly. Great data can be joined and applied, idea development or assessment in design.

Keywords: connoisseurship, research, design

บทนำ

ขั้นตอนหรือระเบียบวิธีวิจัย เพื่อหาข้อมูลในการนำมาใช้ในการพัฒนาและออกแบบ หรือเพื่อการประเมินผลงานในการออกแบบ ผู้ศึกษามักจะใช้แนวทางในการประเมินหรือหาข้อมูลที่นำมาใช้ในการพัฒนาผลงานที่แตกต่างกัน โดยเนื้อหาใจความแล้วจะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นลักษณะการค้นหาค่าข้อมูลในลักษณะแนวลึกมากกว่าแนวกว้าง เป็นการตอบคำถามงานวิจัยในการออกแบบว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น แบบนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร มีกระบวนการในการสร้างสรรค์อย่างไร มีลักษณะแนวคิดและวิธี ขั้นตอนในการผลิตอย่างไร ผลการวิจัยนำไปสู่การสรุปที่เป็นทฤษฎี ที่เรียกว่า grounded theory ก่อนนำข้อมูลเหล่านั้นนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการคิด และพัฒนาผลงานออกแบบต่อไป โดยระเบียบวิธีวิจัยในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเทคนิค วิธีการหลากหลายในการได้มาซึ่งข้อมูล อาทิเช่น เทคนิคการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม (focus group research) เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมี

ส่วนร่วม (participatory action research) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วผู้วิจัย หรือนักออกแบบ มักจะใช้วิธีการ เทคนิคเหล่านี้ ในการค้นคว้าหาข้อมูลเชิงลึก เพื่อเป็นข้อมูลที่สนับสนุนและสามารถนำไปใช้ในการเข้าสู่กระบวนการออกแบบได้ ซึ่งจากเทคนิคที่กล่าวมาโดยส่วนมากจะนิยมเลือกใช้อยู่คือ การสัมภาษณ์ หรือการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม และการสนทนากลุ่มบางตำราใช้คำว่า การสนทนาอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นการให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันในประเด็นต่าง ๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการออกแบบ การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูล ที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์รายบุคคล กล่าวคือ นักวิจัยจะทำการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในกิจกรรมที่เกิดขึ้น และในขณะเดียวกันนักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใด ๆ ที่สงสัยก็ได้โดยมีคำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมติฐานย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

เนื้อหา

ในการศึกษาและพัฒนาแนวทางในการออกแบบสร้างสรรค์ มีอยู่อีกหนึ่งเทคนิควิธีที่มีความสำคัญ สามารถนำมาใช้ในการหาข้อมูลเชิงลึกและเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญยิ่งยวด เป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนา ต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงาน แต่นักวิจัยและนักออกแบบ มักจะใช้อย่างไม่ถูกต้องนัก และไม่รู้กระบวนการ วิธี ขั้นตอนที่ชัดเจนเหมาะสมในการใช้และการได้มาซึ่งข้อมูล ทั้งที่เทคนิคดังกล่าวได้นำมาใช้กันอย่างมากมายในวงการออกแบบนั่นคือ เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเทคนิคดังกล่าว เป็นเทคนิคที่เป็นการได้องค์ความรู้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์และองค์ความรู้ นั้น ๆ มาให้ข้อมูลเชิงลึกและทรรศนะ เป็นการวิพากษ์ วิจารณ์ผลงานหรือแนวทางการออกแบบ ที่ผู้วิจัยและนักออกแบบ ต้องการที่จะออกแบบสร้างสรรค์หรือพัฒนาขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถสมทบและเป็นข้อมูลชั้นยอด ใช้ในการปรับหรือพัฒนาแนวคิดหรือประเมินผลงาน ให้สมบูรณ์มีเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถใช้แนวคิด เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณภาพ นักวิจัยและนักออกแบบควรศึกษา เรียนรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย กระบวนการขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน และข้อดี ข้อเสีย ดังต่อไปนี้

Prasith-rathsint & Sookasame (2004) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพอีกวิธีการหนึ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว ซึ่งปัญหาหรือวิธีที่การได้มาซึ่งคำตอบ ในวิจัยหลาย ๆ เรื่อง หลาย ๆ ประเด็นไม่สามารถทำได้โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เพราะคุณสมบัติพิเศษของปัญหาหรือเรื่องที่ศึกษาและของประชากรที่เป็นเป้าหมายของการเก็บข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้เชี่ยวชาญผู้ที่มีความรอบรู้ หรือมีข้อมูลเชิงลึกในเรื่องที่ทำการศึกษา โดยในการการการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต้องมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า อาจจะเป็นเดือน (หรือปีขึ้นอยู่กับขอบเขตและความต่อเนื่องของเรื่องที่ศึกษา) หากต้องการใช้ประโยชน์ได้จากการ ระดมสมองของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญได้อย่างเต็มที่ ควรมีการเตรียมการที่ดี ทั้งข้อมูล เนื้อหาสาระที่พร้อม รูปแบบหรือผลงานที่ต้องการรับการประเมิน วิพากษ์วิจารณ์

Prawalapeuk (2015) กล่าวว่าการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญนั้น บทบาทผู้วิจารณ์คล้ายคลึงกับนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ศิลปะและหนังสือ เป็นตัวอย่างในการใช้ความรู้ ความชำนาญโดยตรง แสดงความคิดเห็นซึ่งอาจจะสอดคล้องกับสายตาของคนส่วนมาก หรือขัดแย้งกับความคิดเห็นของคนบางกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นความผิดพลาดหรือความบกพร่องของการประเมิน การประเมินอาจจะเป็นความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมา เช่น นักวิจารณ์ละครอาจจะประเมินละครโดยสรุปเพียงแค่ว่า ละครนี้มีความผิดพลาดเพียงประการเดียวคือการเปิดม่านเล่นละครเรื่องนี้ แต่ทางการศึกษาจะทำการประเมินเพียงเท่านั้น จะไม่มีประโยชน์ เพราะไม่ได้เสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ มีลักษณะเช่นเดียวกันกับนักวิจารณ์ศิลปะคือการนำเอาความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ ไปใช้ในการให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะการประเมินโดยเน้นคุณลักษณะที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ การประเมินในวิธีนี้ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและการแสดงความคิดเห็น ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ของสิ่งที่ประเมิน แต่จะต้องมีหลักการในการเสนอความคิดเห็นและคุณภาพของสิ่งที่ประเมิน ผู้เชี่ยวชาญต้องมีประสบการณ์ ความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์ วิจารณ์ อย่างมีเหตุมีผล ซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา เปรียบกับการทดสอบไวน์ของนักชิมไวน์ ที่ต้องใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลที่สั่งสมมาทั้งชีวิตของผู้ประเมินนั้น จึงจะสามารถบอกความแตกต่างว่าสิ่งใดสำคัญสำหรับไวน์ การใช้เทคนิควิธีทำให้สังเกตเห็นคุณภาพ เช่น น้ำไวน์ สี กลิ่น รส และความจำเกี่ยวกับรสชาติของไวน์ประเภทต่าง ๆ เพื่อตัดสินคุณภาพไวน์ ทำให้สามารถแยกแยะคุณภาพไวน์ที่นักดื่มทั่ว ๆ ไปไม่สามารถทำได้ ดังนั้นคุณภาพของการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญนี้ จึงขึ้นอยู่กับคุณวุฒิและประสบการณ์ของผู้ประเมินโดยตรง แสดงดังภาพที่ 1 (Figure 1)

การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญนั้น ตัวผู้ประเมินคือเครื่องมือ คือผู้วิเคราะห์ คือผู้ตัดสินใจ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นภายในจิตใจความคิดของผู้ประเมิน เปรียบเสมือนนักวิจารณ์ทางศิลปะหรือนักชิมไวน์ ประสบการณ์และการฝึกฝนของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น ๆ คือ หนังสือรับรองการประเมิน เป็นสิ่งชี้ขาดคุณภาพของการประเมิน การวิจารณ์ หรือการวิพากษ์ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในแนวคิดของแต่ละบุคคล แต่ก็มีคล้ายกันพอที่จะนับเป็นแนวการประเมินและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือได้

Prasith-rathsint & Sookasame (2004) กล่าวว่าการศึกษาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการระดมสมองที่ดี ผู้เข้าร่วมทุกคนจะต้องมีภารกิจในการให้ข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีการระดมสมอง

ผู้ศึกษาควรจัดให้มีการศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเด็น เพื่อเป็นการให้ข้อมูล/ข้อเท็จจริง ข้อสรุปเบื้องต้นและข้อคิดเห็นแก่ผู้ที่เข้าร่วม (กรณีเป็นผลงานสร้างสรรค์ควรนำเสนอผลงาน ทั้งวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการศึกษาและขอบเขตของการออกแบบ รวมถึงกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนา) ซึ่งการเตรียมการทุกอย่างจะต้องใช้เวลาและงบประมาณในการวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เข้าร่วมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ ทุกคนได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์และความรู้จากผลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจในผลงานและความประทับใจ รวมถึงได้ประโยชน์จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริงผลของการสัมมนา คงไม่ใช่เป็นเพียงแค่งานว่าแต่ละผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นอะไรบ้าง แต่เป็นการประมวลความคิดเห็นที่ได้จากการสัมมนา ว่าแต่ละประเด็นได้ข้อสรุปหรือข้อค้นพบอะไรที่มีความสำคัญ หากจะมีการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีข้อเสนอแนะหรือมีเรื่องใดบ้างที่ควรศึกษา วิจัยเพิ่มเติม ซึ่งผลจากการการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีการรายงานตามประเด็น/วัตถุประสงค์ โดยมีการอ้างอิงข้อความ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยไม่ระบุชื่อนามสกุล ของข้อความหรือคำพูดนั้น หรือลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่ทำให้ผู้อื่นสามารถระบุได้ว่าผู้พูด

เป็นใคร และได้ข้อสรุปอะไรบ้างจากการสัมมนา ยกเว้นแต่จะได้มีการปรึกษาหารือและได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อความหรือคำพูดที่นำมาอ้างอิง

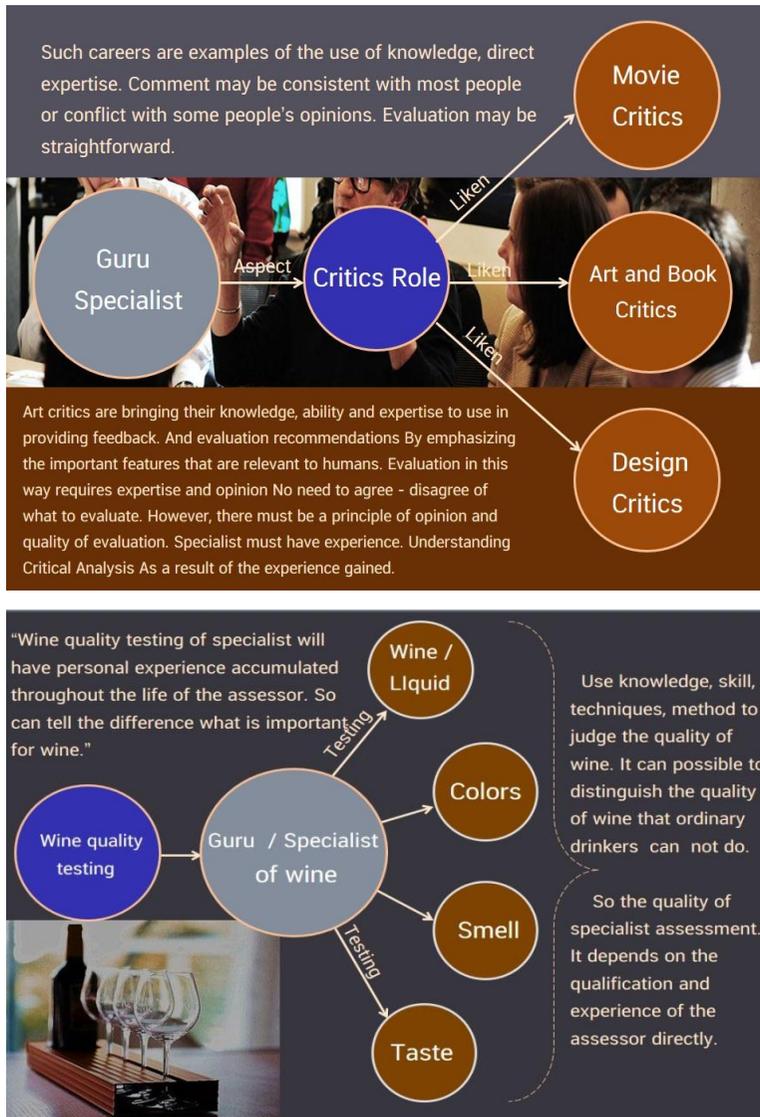

Figure 1 Understanding the basics of connoisseurship technique

คำจำกัดความของคำว่า connoisseurship ตามจุฬาฯ พจนานุกรม แปลความหมายได้ดังนี้ connoisseur มีความหมายว่า ผู้มีความชำนาญ ผู้มีความรู้หรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางศิลปะ Ship มีความหมายว่า การขนถ่าย การนำส่ง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship)

เป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินที่มีแนวคิดซึ่งยึดพื้นฐานการตัดสินคุณค่าโดยวิธีธรรมชาติ naturalistic value-oriented evaluation (NV Model) เพื่อให้ผู้ประเมินผู้เชี่ยวชาญทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ด้วยการใช้ศักยภาพของตนเองเป็นหลักสำหรับการให้คุณค่า และข้อมูลสำคัญ นอกจากนั้นแล้วยังมุ่งเน้นการให้คุณค่าเพิ่มเติมโดยการนำเสนอด้วยการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ประเมินจากทัศนะของตนเองอีกด้วยจากความหมายโดยรวมข้างต้น จึงได้มีนักวิชาการได้ให้นิยาม ความหมาย ถึงการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ ที่สอดคล้องกันดังนี้

1.1 แนวคิดในการสัมมนาทางสาขาศิลปะและการออกแบบ

1.1.1 การประเมินโดยคณะบุคคลที่ประเมินงานทางด้านศิลปะโดยเน้นพื้นฐานจากการสรุปร่วมกันของคณะบุคคลที่เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับความรู้สึกต่อความงามของผลงานศิลปะ การตกแต่งร่วมกันเพื่อตัดสินคุณค่าที่เน้นความสำคัญด้วยความรู้สึกหยั่งรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเป็นการรับรู้ โดยสัญชาตญาณที่ไม่ได้คำนึงความมีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง

ผู้ประเมินจะต้องเข้าใจในงานที่ตนเองจะต้องประเมินอย่างถ่องแท้ถึงแก่นบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ การเห็นคุณค่าในความประณีตทั้งในเทคนิคและรูปแบบการวิเคราะห์ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญเน้นภารกิจจากแหล่งที่มาของผลงานอย่างสมเหตุสมผล เป็นการประเมินซึ่งมีหลักฐานประกอบชัดเจนตามสภาพจริงและประเมินเชิงเน้นคุณลักษณะสำคัญ โรบินสัน (Kanjanawasee, 2003)

1.1.2 พัฒนามาจากการประเมินผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะจะยึดความรู้ความสามารถที่สั่งสมอยู่ในตนเป็นพื้นฐานของการประเมินตัดสินและให้คุณค่าแก่งานศิลปะ ที่เน้นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างลงตัวระหว่างความเป็นจริงและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เน้นการให้อิสระในการนำเสนอข้อสรุปจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่หยั่งรู้ ก่อนการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะตามแง่คิดมุมมองตามศักยภาพของตนเอง ยึดการให้ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน จะต้องมีอิทธิพลทางความคิดต่อคนอื่นจึงทำให้ผลของการประเมินจากการสรุปตาม ทัศนะที่หลากหลายของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต่างเติมเต็มในการประเมินผลงานทางศิลปะร่วมกัน ดอร์เมอร์ (Kanjanawasee, 2003)

1.1.3 ความสำคัญของการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญจะเกี่ยวข้องกับควมมีประสบการณ์ทางด้านศิลปะที่มีอยู่ในตัวของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นศักยภาพที่ฝังอยู่ในตัวผู้เชี่ยวชาญ

ไม่ได้ระบุความเฉพาะเจาะจงในรูปแบบของการประเมิน เน้นจิตสำนึกและการหยั่งรู้เป็นหลักในการประเมิน ประกอบด้วย เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่เน้นส่วนประกอบของความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลเกี่ยวกับ “ความรู้และทักษะในการทำงานศิลปะ การประเมินค่าและความเข้าใจในความหมายของผลงานศิลปะ” การสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญจึงพิจารณาคุณภาพของผลงานโดยพิจารณาผ่านจากทักษะและแบบฝึกการทำงานศิลปะให้สอดคล้องกับการตัดสินคุณค่าโดยสติปัญญาของผู้เชี่ยวชาญไอสนอร์ (Kanjanawasee, 2003)

1.2 แนวคิดของการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาแขนงอื่น ๆ

1.2.1 บอร์โก้ (Kanjanawasee, 2003) ได้กล่าวถึงการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญว่าเป็น การประเมินยึดแนวทางการสอนทักษะการปฏิบัติจริง สิ่งหนึ่งที่ยอมรับได้เป็นการสังเกตโดยไม่มีรูปแบบ การตัดสินผลเกี่ยวกับการเรียนการสอน จากการพิจารณาผลของงาน มีลักษณะพิเศษเป็นการประเมิน

โดยยึดการตัดสินใจร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญกับผู้ปฏิบัติอย่างซ้ำของ ผลสำเร็จของการดำเนินการประเมิน ขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะทางของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ผนวกกับความรอบรู้อย่างกว้างขวาง ในการปฏิบัติเรื่องนั้นๆของผู้ปฏิบัติไม่เน้นแบบแผนซับซ้อน อาจเจาะจงเลือกจากเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานสำหรับการสรุปผลการตัดสินใจร่วมกัน

1.2.2 คอนราด และวิลสัน (Conrad & Wilson, 1985) สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็น รูปแบบหนึ่งของการประเมินซึ่งถือว่ารูปแบบนี้เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษาและมีความเชื่อถือได้เพราะถือว่าการตัดสินใจโดยกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ หรือในวิชาชีพ ๆ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้

2. ข้อมูลสนับสนุนแนวคิดของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

ไอส์เนอร์ (Kanjawasee, 2003) ได้ประยุกต์มโนทัศน์ของศิลปะวิจารณ์ มาใช้เป็น รูปแบบของการประเมิน โดยให้แนวคิดการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยาย คุณภาพของสิ่งที่ศึกษา ตีความหมายของคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา ออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญ และตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น

ไอส์เนอร์ เสนอว่าการประเมินตามแนวทางของศิลปะวิจารณ์ประกอบด้วยศิลปะของการ รับรู้อันประณีตซึ่งเกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์กับศิลปะจึงสามารถเปิดเผยคุณภาพของการ ถ่ายทอดความรู้สึก ที่กลั่นกรองเกณฑ์มาตรฐานเพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้ในการนำเสนอ แนวทางการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ สามารถชี้ให้เห็นลักษณะพิเศษระหว่างการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และการวิพากษ์ ว่ารูปแบบจะต้องเกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งและการระบายหรือเปิดเผยความงามของสิ่ง ที่ประเมินออกมาเป็นคำพูด

จากการที่ไอส์เนอร์ ระบุความเกี่ยวข้องระหว่างการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญกับการวิพากษ์ โดยได้ระบุรายละเอียด 6 ข้อ ที่สนับสนุน educational criticism ไว้ดังนี้

1. การวิพากษ์วิจารณ์และช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริงคุณภาพ ซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างสาระและรูปแบบของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. การวิพากษ์วิจารณ์จะช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริงคุณภาพ ซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบย่อยและองค์รวมของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. การวิพากษ์วิจารณ์เป็นเรื่องการสะท้อนจากการหยั่งรู้สู่การกำหนดวัตถุประสงค์หรือ รูปแบบที่เป็นการออกแบบอย่างมีความสมบูรณ์และมีความซับซ้อน
4. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยธรรมชาติของประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง (เป็นแก่นแท้) โดยไม่มีรูปแบบรับรู้ที่ง่ายและการสะท้อนกลับของการวิพากษ์ทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลผลิต ของการปฏิบัติงาน
5. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยโดยยึดหลักการพื้นฐานด้วยการแปลความ ตัดสิน กระบวนการและวัตถุประสงค์ ซึ่งจะอาศัยผลลัพธ์ จากการสรุปความเกี่ยวข้องจากประสบการณ์โดยรวม ของความมีมนุษยธรรม
6. การวิพากษ์วิจารณ์ใช้การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการทางวิจัยที่แตกต่างกัน ของทฤษฎีการหยั่งรู้ แสดงดังภาพที่ 2 (Figure 2)

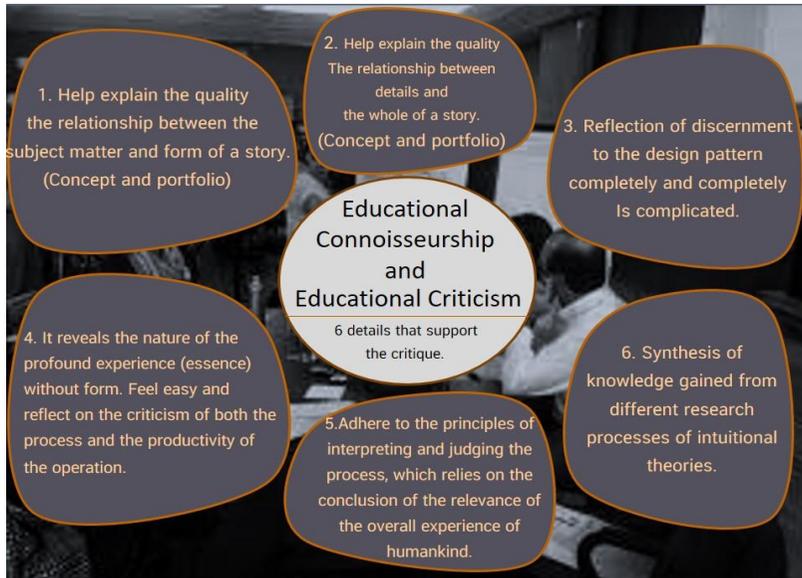

Figure 2 The relevant details between the Educational Connoisseurship and Educational Criticism

Srisopha (2007) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งของวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติตามแนวคิดของ Eisner ซึ่งมีความเชื่อว่าการรู้ทันสิ่งต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิรูปแบบการประเมินจึงมีลักษณะแนวคิดดังนี้

1. เป็นรูปแบบการประเมินให้ความสำคัญกับผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในการใช้วิจารณ์ญาณวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นหนึ่งที่น่าขึ้นมาให้พิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใด ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ข้อสรุปประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของสิ่งทีประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นผลที่เน้นความเฉพาะทาง เนื่องจากรูปแบบนี้พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงมาวินิจฉัย เนื่องจากไม่สามารถวัดคุณค่าได้จากเครื่องมือวัดใด ๆ นอกจากการใช้วิจารณ์ญาณของผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ต่อมามีการประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ จริง รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้คำตัดสิน ของบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือในภูมิหลัง ประสบการณ์ ความคิดวิจารณ์ญาณที่ดีและ ความเที่ยงธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอรรถาัยและความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวม ประมวล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือของวิชาชีพนั้น ๆ เป็นสำคัญ

จากการค้นคว้าสรุปได้ว่า การสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ เป็นความต้องการประเมินรูปแบบโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาวิเคราะห์ประเด็นที่นำขึ้นมาให้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดและสมควรที่จะเพิ่มเติมประเด็นอะไรบ้าง เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องแสดงดังภาพที่ 3 (Figure 3)

3. วิธีการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ มีความแตกต่างจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

3.1. การเลือกผู้ให้ข้อมูล สำหรับการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญต้องเน้นที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนั้นจริง ๆ การสนทนากลุ่มเป็นกลุ่มทั่วไปที่มีความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะตอบคำถามการวิจัยได้ โดยเน้นให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติสำคัญ ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

3.2. การสัมมนาผู้เชี่ยวชาญเน้นการพิจารณาตัดสินคุณค่า หรือการสรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในขณะที่การสนทนากลุ่มเป็นการให้ความเห็นและอภิปรายทั่วไป ไม่ต้องการการประเมินตัดสินหรือการสรุปลงความเห็น (Uawong, 2015)

3.3. การสัมมนาผู้เชี่ยวชาญเน้นที่การระดมสมอง มุ่งหาข้อสรุปที่ลงตัว เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่การสนทนากลุ่มมุ่งหาความคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนาซึ่งอาจแตกต่างกันหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องลงลอยกันเสมอไป (Podhisita, 2004)

4. วิธีการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ

Prasith-rathsint & Sookasame (2004) กล่าวว่าวิธีการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดตัวบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อเรื่องหรือประเด็นที่จะมาเข้าร่วมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ

2. การกำหนด วันและเวลาของการสัมมนา

3. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมมนาและวัน เวลาที่ได้ทำการกำหนดไว้

4. หากจำเป็นต้องมีผลงานวิจัย หรือผลงานที่ศึกษา (ผลงานสร้างสรรค์) ประกอบการสัมมนา (ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเอกสารหรือจากการสำรวจการเก็บข้อมูลใหม่ เพื่อนำมาวิเคราะห์) จะต้องมีการเตรียมเวลาให้แก่ผู้ทำการวิจัยหรือผู้ที่ทำการศึกษา ในการจัดพิมพ์รายงานผลเป็นเอกสารประกอบในการสัมมนา

5. ในการสัมมนา ต้องทำการชี้แจงเรื่องวัตถุประสงค์หรือประเด็นของวาระ ก่อนการเข้าสู่การระดมสมอง สัมมนาผู้เชี่ยวชาญรวมถึงการคัดเลือกเทคนิคการเก็บข้อมูลจากแนวทางในการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ เพื่อทำการตั้งประเด็นคำถามได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แสดงดังภาพที่ 3 (Figure 3)

6. ผู้เชี่ยวชาญจะแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณ และวิพากษ์ ในแต่ละรอบ ไม่ว่าจะเป็นการสุ่มหรือมีโครงสร้าง การหมุนเวียนจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ อีกวิธีการหนึ่ง คือ เริ่มด้วยการผลัดกันแสดงความคิดเห็นในแต่ละรอบ หลังจากสองถึงสามรอบจะเปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็นเมื่อต้องการ

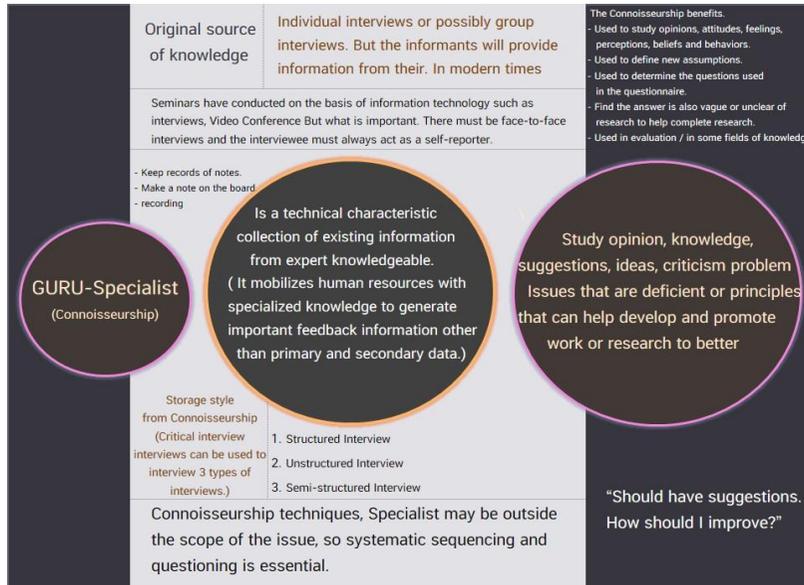

Figure 3 Processes and procedures of connoisseurship

7. ต้องมีการละเว้นหรือเสริม หรือวิพากษ์วิจารณ์ความเห็นที่มีการเสนอแนะ โดยให้คำนึงว่าแต่ละความคิดเป็นความคิดที่ดี และยิ่งมากความคิดเห็นยิ่งเป็นสิ่งที่ดีมากขึ้นตามไปด้วย การประเมินความคิดเห็นและข้อดีเชิงเปรียบเทียบของแต่ละแนวคิด ควรจะทำเกือบหลังสุด วัตถุประสงค์ของกระบวนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ คือการได้มาซึ่งความคิดเห็นที่มากที่สุด ในระยะเวลาอันสั้น การวิพากษ์วิจารณ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญผู้หนึ่งจะทำให้การสัมมนามีความขัดข้อง ไม่ต่อเนื่องและล่าช้า
8. ควรบันทึกข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ คำวิพากษ์ วิจารณ์ บนกระดาษปะติด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านได้รับทราบข้อมูล และประติดประต่อแนวคิดได้อย่างต่อเนื่องชัดเจนในแต่ละประเด็น
9. ขยายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
10. ในการผลัดเปลี่ยนกัน เสนอแนะความคิด วิพากษ์ หรือวิจารณ์ หากผู้เชี่ยวชาญนั้นยังไม่สามารถให้ข้อมูล ต้องปล่อยให้ผ่านไป
11. เมื่อกระบวนการคิด ชะลอตัวลง ผู้ศึกษาควรทำการสนทนาในเรื่องที่ศึกษาไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ความคิดให้นานที่สุด จนผู้เชี่ยวชาญได้ใช้เวลาประมวลความคิดที่ไม่ค่อยชัดเจนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
12. เมื่อทำการสัมมนาได้ครบถ้วนทุกประเด็นแล้ว จึงทำการขยายความคิดแต่ละความคิด และตัดลดความคิดที่ซ้ำกันอย่างชัดเจน
13. อย่าพยายามรวม/จัดความคิดเป็นกลุ่ม ในช่วงแรกหรือระหว่างดำเนินการ การรวมความคิดที่คล้ายกันเข้าด้วยกันควรทำหลังสุด
14. ในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ควรใช้เวลา 3-4 ชั่วโมง และมีผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญอยู่ระหว่าง 8-10 คน อย่างมากไม่ควรเกิน 15 คน

15. เมื่อจัดการสัมมนาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาไม่ควรออกไปจากห้องประชุม เพราะอาจทำให้ลืมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้อง ผู้ศึกษาควรนั่งกลางห้องที่ว่างเปล่าทำการทบทวนเรื่องที่เกิดขึ้น ในการสนทนา วิพากษ์ วิจารณ์ จดบันทึกความคิดเห็นพิเศษของตนเองไว้ ในช่วงนี้โดยปกติจะเป็นช่วงเวลาที่จะได้คิดได้อย่างชัดเจนและมีข้อเสนอแนะมากมายที่รอการรวบรวมและเชื่อมโยงกัน ผู้ศึกษาควรบันทึกความคิดเห็นไว้ว่า การสัมมนาเป็นไปอย่างไร และทำอย่างไรจะทำให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป แสดงดังภาพที่ 4-5 (Figure 4-5)

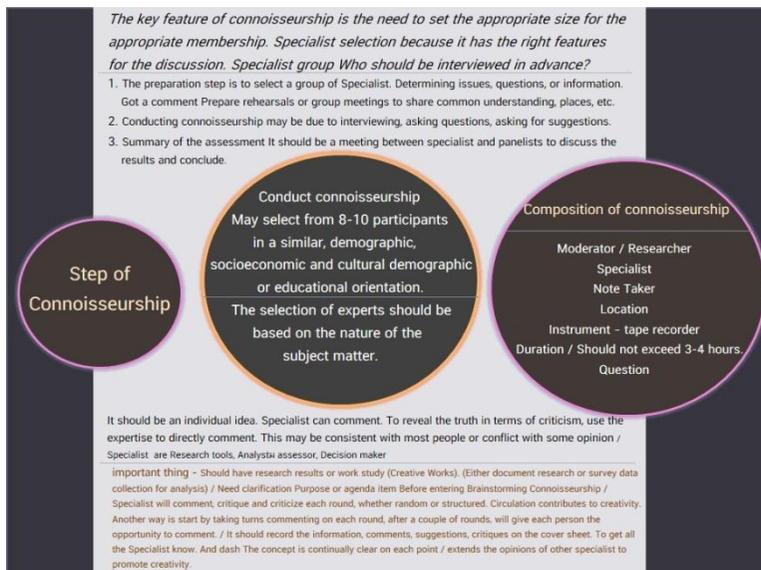

Figure 4 Processes and procedures of connoisseurship

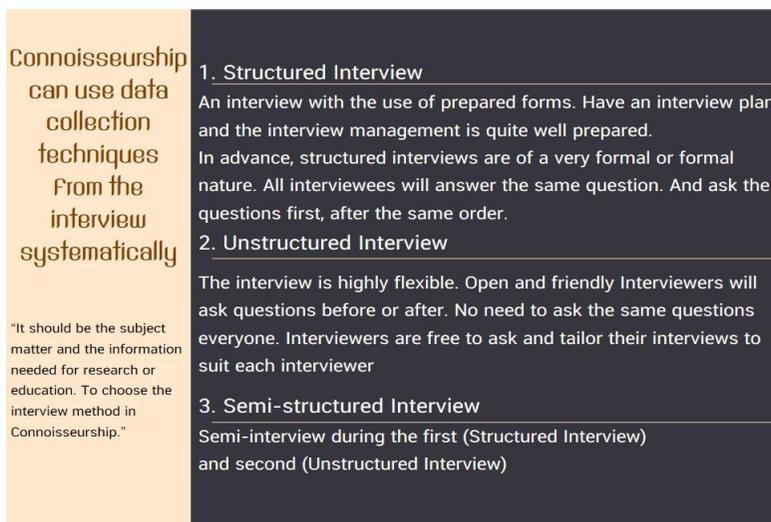

Figure 5 Data collection technical from interview

5. ลักษณะการเรียงคำถาม

Sawangdee (1998) กล่าวว่าในการสนทนา กลุ่มร่วมสนทนาจะมีปฏิริยาโต้ตอบกัน ในระหว่างการเสนอแนะความคิด การวิพากษ์ วิจารณ์ทำให้เกิดการสนทนาในระดับลึกยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็น ด้วยวิธีดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้ศึกษาหยั่งรู้ถึงสาเหตุเบื้องหลัง พฤติกรรมต่าง ๆ โดยผู้ร่วมสนทนาไม่รู้ตัว สิ่งที่ได้มานั้นเป็นสิ่งซึ่งไม่สามารถหาได้ด้วยวิธีการใช้แบบสำรวจข้อมูล เพราะในการดำเนินการสัมมนา ผู้ศึกษาจะต้องคอยวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลที่ได้ เพื่อคอยกระตุ้นแล้วสร้างประเด็นใหม่ ๆ ที่ต่อยอดและมีความเกี่ยวข้องกันแล้วบ่อน ย้อนกลับต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้คำตอบหรือข้อเสนอแนะที่ดี มีเหตุผลชัดเจนและละเอียดมากที่สุดแสดงดังภาพที่ 6 (Figure 6)

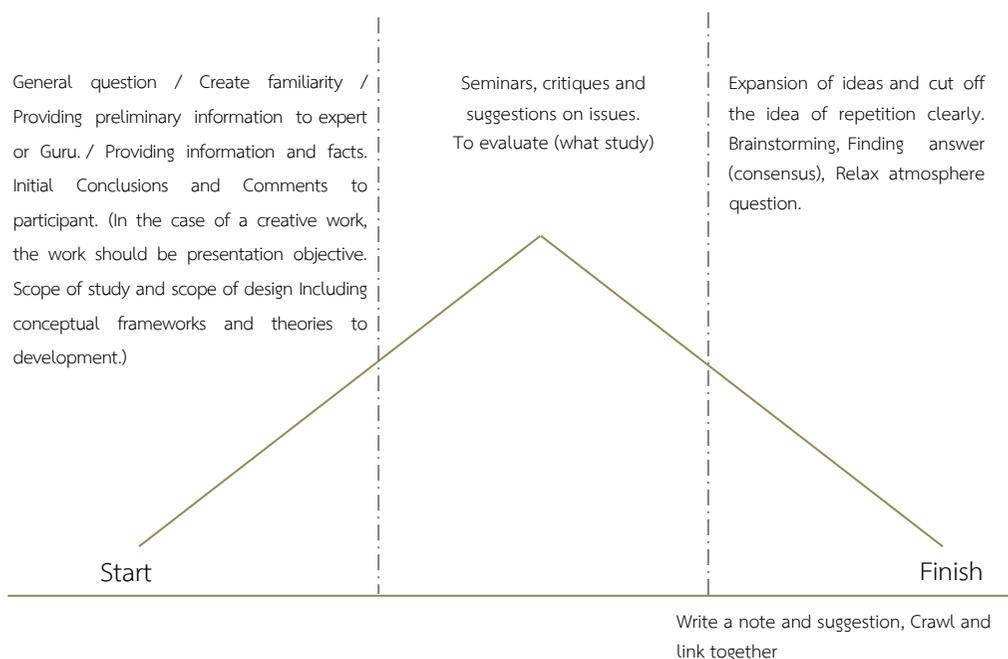

Figure 6 Sort question guideline of interview
(Sawangdee, 1998)

6. ข้อดีและข้อจำกัดในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ Sawangdee (1998)

6.1 ข้อดีของการจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

6.1.1 เป็นการเสวนา ระหว่างนักวิจัยหรือผู้ศึกษา กับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจะเกิดการเสวนากันในเรื่องที่สนใจ ไม่มีการปิดบังเพราะจะเป็นการแสดงความคิดเห็น ถ้าประเด็นต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอก็สามารถซักถามต่อไปได้ เพื่อหาคำตอบที่ได้ชัดเจนที่สุด คำตอบที่ได้จากการถกประเด็นปัญหาซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นการกลั่นกรองแนวความคิดและเหตุผลแล้ว ไม่มีตีประเด็นปัญหาผิดไปเป็นอย่างอื่น

6.1.2 จะสามารถสร้างบรรยากาศการเสวนาให้เป็นกันเอง ระหว่างผู้ศึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คนพร้อมกัน จึงลดทวนการฉ้อโกงออกไป ทำให้ผู้เข้าร่วมทั้งหมด

กล้าคุยกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะที่คล้าย ๆ กันอยู่ด้วยกัน ย่อมไม่อาย-เขิน ในการวิพากษ์ วิจารณ์ หรือโต้แย้งและไม่เกรงว่าจะบันทึกไปทำอะไร เพราะเป็นคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ หลายคนในเวลาเดียวกัน

6.1.3 ถ้าผู้ศึกษาดำเนินการเสวนา แม้ว่าประเด็นจะยังไม่ละเอียดนักหรือยังไม่ครอบคลุมประเด็นเท่าที่ควร แต่เมื่อดำเนินการไปแล้วผู้ศึกษาก็จะสามารถสร้างประเด็นขึ้นมาได้จากการวิพากษ์ วิจารณ์ของผู้เชี่ยวชาญ หรือวิพากษ์คำตอบนั้น ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้ก่อเกิดข้อมูลที่ละเอียดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษายิ่งขึ้น

6.1.4 คำตอบที่ได้จากการเสวนา จะเป็นลักษณะคำตอบเชิงเหตุผล คล้าย ๆ กับการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้เป็นประโยชน์เสริมของการอธิบายข้อมูลในการทำงานวิจัยเชิงปริมาณ หรือจัดการดำเนินงานก่อนการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ คือนำไปใช้ในการหาคำตอบมาเป็นแนวทางในการร่างแบบสอบถามและตั้งคำถาม นอกจากนี้ก็เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุผล สำหรับการวิจัยแบบศึกษาในเฉพาะกรณี หรือเจาะข้อมูลเป็นแนวทางในการสำรวจข้อมูลครั้งต่อไป

6.1.5 ได้ข้อมูลเชิงลึก ได้ทรรศนะความคิดที่ไม่สามารถศึกษาได้จากข้อมูลทางเอกสารและเป็นข้อมูลที่สามารปรับเปลี่ยนแปลงได้ เพิ่มเติม ปรับปรุงผลงานที่ต้องการศึกษาได้

6.1.6 สภาพของการเสวนากลุ่ม ช่วยเราข้อมูลที่เป็จริงและครบถ้วน เพราะสภาพของกลุ่มเกิดจากการคัดสรรผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกันก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง

6.2 ข้อจำกัดในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

6.2.1 ถ้าวัตถุประสงค์ของการวิจัยคลุมเครือไม่ชัดเจน ก็เป็นการยากในการสร้างประเด็น การเสวนาและการดำเนินงานจะสะเปะสะปะ และได้คำตอบไม่สอดคล้องกับสิ่งที่อยากจะรู้ และหาคำตอบจริง ๆ

6.2.2 การสร้างประเด็น ในการเสวนาต้องเรียบเรียงประเด็นให้ดี ไม่วกวน และต้องมีการทดสอบประเด็นแนวคำถามเสมอก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากถ้าจัดวางประเด็นไม่ราบรื่นและไม่ต่อเนื่องแล้วจะทำให้การเสวนาวกวน ถามเปิดประเด็นกึ่งๆ คนที่จะวิพากษ์ วิจารณ์กึ่งๆ ไม่ทราบว่าคุณจะเรื่องอะไรกันแน่

6.2.3 การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จะต้องมีการคัดสรร ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยต้องเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ อย่างแท้จริง และต้องคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีลักษณะต่าง ๆ ที่เหมือนกัน ไม่ขัดซึ่งกันและกัน นอกจากนี้จะต้องไม่ควรนำคนที่เป็ศัตรูกันอยู่ในกลุ่มร่วมกัน จะทำให้บรรยากาศกลุ่มเสียเพราะทั้งสองฝ่ายจะคอยแต่ขัดหรือแก่งัดคำตอบซึ่งกันและกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั่งเงียบขรึมไปเลยก็ได้

6.2.4 คำตอบในการเสวนาบางคำตอบอาจจะไม่ได้จากการเสวนา เพราะผู้เข้าร่วมคิดว่าสิ่งที่ตอบไปนั้นผู้ศึกษารู้ที่อยู่แล้ว เกรงว่าตอบไปจะเป็นการ เหาะพรวัวไปขายสวน ผู้ศึกษาจะไม่ได้คำตอบที่ต้องการ หรืออีกประเด็นหนึ่งถ้าพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับ อาจไม่ได้รับการเปิดเผยในกลุ่มเสวนา ในกรณีนี้ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวนอกวงเสวนา จึงจะได้คำตอบที่เปิดเผยออกมา

6.2.5 เหตุการณ์หรือพฤติกรรมหรือคำตอบในบางประเด็นคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาและเคยชินอยู่แล้ว ลืมหยิบยกมาตอบทำให้ผู้ศึกษาไม่ได้คำตอบในประเด็นคำถามนั้นอย่างชัดเจน

6.2.6 ถ้าในการเสวนา มีผู้เชี่ยวชาญเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเหล่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้เกิดการผูกขาด การเสวนาขึ้น

สรุป

สรุปผลจากข้อมูล เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ข้างต้น ทำให้เข้าใจถึงความหมาย กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน และแนวทางเทคนิคที่สามารถนำมาซึ่งข้อมูลเชิงลึก จากผู้ทรง ภูมิความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีค่า มีความสำคัญอย่างมากและไม่สามารถสืบทอดข้อมูลเชิงลึก เหล่านี้จากแหล่งข้อมูลทางทุติยภูมิได้ (จากหนังสือ ตำรา หรือแหล่งข้อมูลที่มีการจัดบันทึก) ในการ นำไปใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์เนื่องจากผลของข้อมูลจะสามารถแยกแยะได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลที่สดใหม่เป็นกาลปัจจุบัน จากทัศนของผู้มีความรู้และประสบการณ์ หรือ เป็นข้อมูล เชิงประวัติศาสตร์ ข้อมูลที่ผ่านกาลเวลา แต่ไม่มีการจัดบันทึก หรือ การวิพากษ์ วิจารณ์ สิ่งที่ต้องการ ประเมินหรือแนวทางการชี้แนะ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงผลงาน จากประสบการณ์ ความเข้าใจจากทักษะ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยและนักออกแบบ ควรตระหนักให้มากในการนำไปใช้ มิเพียงเข้าใจว่าการ เทคนิค การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ คือลักษณะเดียวกันกับการสัมภาษณ์ หรือการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม และการ สนทนากลุ่ม ซึ่งเทคนิคดังกล่าวมีความแตกต่างกัน จึงควรเข้าใจและเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ถูกวิธีและสัมฤทธิ์ผลในการให้ข้อมูลหรือประเมิน

เอกสารอ้างอิง

- Conrad CF, Wilson RF. *Acedemic Programs Review*. Washington D.C.: Ashe-Eric Higher; 1985.
- Kanjanawasee S. *Evaluation Theory*. Bangkok: Text and Journal Publication; 2003.
- Kanjanawasee S. *Subjective Judgment for Education Methodology*, Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 1998.
- Limpisathian S, Theerawithayalert P. *Research in Education Administration, Unit 6 -10: Technique and Data collection Instrument*. Bangkok: The Office of the University Press Sukhothai Thammathirat; 2014.
- Podhisita C. *Art and Science for Qualitative Research*. Institute for Population and Social Research, Mahidol University. Nakhon Pathom: Amarin Printing and Publishing; 2004.
- Prasith-rathsint S, Sookasame K. *Qualitative Research Methodology: Research on Current Issues and Futures Research*. Bangkok: Fueang Fa Printing House; 2004.
- Prawalpleuk V. *Connoisseurship*. Faculty of Education Srinakharinwirot University. 2015. Available at: <http://www.watpon.com/th/mod/page/view.php?id=12>. Accessed August 24, 2016.
- Sawangdee Y. *Focus Group Discussion*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 1998.
- Srisopha Y. *A Development of Performance System Using Balanced Scorecard Techniques for Faculty of Education, Rajbhat University*. Educational Administration, Graduate School, Srinakharinwirot University; 2007.
- Uawong K. *Qualitative Research*. 2015. Available at: <http://nursing.stou.ac.th/UploadedFile/power%20point/>. Accessed August 24, 2016.